

חינוך לחיים

פרשת נצבים

"אתם ניצבים וכו' טפכם נשיכם" - שואל הרש"ר הירש, לאן נעלמה ו' החיבור, מדוע לא כתוב טפכם ונשיכם? ומתוך, פסוקים אלו עוסקים בכריתת הברית בין הקב"ה לעם ישראל, ובהתחייבותם של עם ישראל לקבל עליהם ועל זרעם, לשמור, לעשות ולקיים את כל דברי התורה. ובהתחייבות זו נכלל גם הטף שהם ממשיכי הדרך בדורות הבאים, אבל אין הקב"ה יכול לסמוך על התחייבות הילדים ללא התחייבות אימותיהם, כי כל עתידם הרוחני והמוסרי של הבנים תלוי בהתמסרותה המוחלטת של האם, לחינוך הבנים בדרך ישראל סבא. לכן לא כתוב "טפכם ונשיכם", כי הטף והנשים הם דבר וענין אחד, ומסירותן של האמהות היא הערובה להצלחת הבנים בתורה ויראת שמים. שהרי בזכות התמסרותן לחינוך הבנים ממשיכה שרשרת התורה לדורי דורות

וזה גם ההסבר מדוע במצוות הקהל כת' "הקהל את העם האנשים והנשים והטף" - האנשים ללמד והנשים לשמוע והטף למה בא? לתת שכר למביאיהם. החת"ם סופר מסביר כך את השאלה: אם אנשים באין ללמוד ונשים באות לשמוע, א"כ למה מביאים את הטף, הרי אם הטף יגיעו עם הוריהם, האנשים לא ילמדו והנשים לא ישמעו, כי התינוקות מפריעים ומבטלים אותם מללמוד ולשמוע. אלא, גם חינוך הילדים היא מצוה בפני עצמה, וזה מה שהתורה באה להשמיענו, שאמנם התינוקות מבטלים קצת את הוריהם מללמוד ולשמוע, מ"מ זכות היא להם שיחנכו את בניהם בדרכי ה', וזה מה שאומרת הגמ' "כדי ליתן שכר למביאיהם", איזה שכר? על החינוך של הטף. יש שכר גדול בהבאת הילדים, והשכר הוא יותר גדול מההפסד. התרגשות הילדים ואווירת הקודש, עושים רושם עמוק בליבות הילדים ומקרבת אותם לעבודת ה', ולימוד גדול יש בזה, שכדאי לפגוע בשלימות האישית לטובת חינוך הילדים, לתורה ולמעשים טובים.

"וחיי עולם נטע בתוכנו", מהו הלשון "נטע"? הדבר בא ללמדנו, שצריך גידול הבנים הוא על ידי שמשגיחים עליהם בקטנותם ובנעורותם, דומה הדבר לנוטע אילן, שבתחילתו הוא חלוש וכל רוח קלה באה ועוקרתו, וכדי לחזקו ולשומרו, מציבים בצידו עצים. כעבור זמן, כשהאילן מתחזק ושורשיו העמיקו בארץ, מוציאים את העצים שבצידו והוא "ניצב על תילו" ללא סמיכה. וזהו שמברכים "וחיי עולם נטע בתוכנו", שהאדם הוא כמו בנטיעה, ואם נשגיח על הילדים בצעירותם, כשה"נטיעות רכות", נזכה לחיי העולם הבא.

"אתם ניצבים היום כולכם" אומר הזוהר הקדוש "היום" - זה ראש השנה שכל באי עולם ביחד ולחוד ניצבים למשפט.

אם נתבונן ברשימת הניצבים נבחין כי הבנים עומדים בסמיכות לאבותיהם שנא' "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם, כל איש ישראל, טפכם נשיכם" להורות בא שבראש השנה, בימי הרחמים והסליחות ובעצם בכל ירח האיתנים יש עניין שמקום הבנים יהא לצד אבותיהם. כי חיבור האב לבנו בעתות קודש אלו יוצק אבן פינה לזקיפת קומתו הרוחנית, הכרת מנהגי המשפחה, הנוסחאות, ועוד ועוד בעצם כאן מתנקזת כל המשך שושלת הדורות ומשאיר חותם בל ימחה בלבבות הנער הקטן שישארו איתו לעלומי עד.

על יעקב אבינו נאמר "וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו" ורש"י הסביר כל מה שלמד משם ועבר מסר לו כי לימוד משותף יוצר אהבה!!!!

משה רבינו קבע "בנערינו ובזקנינו נלך, בבנינו ובבנותינו - כי חג ה' לנו" בחגים יש ערך עליון בשיתוף הבנים ככל שהילד יבין - כך יתחבר.

במעשה העקדה נאמר שלוש פעמים "וילכו... יחדיו" יחד בשמחה, יחד ברגש, יחד באמונה!!! יש לתת מקום לילדים, לשתתף בכל ההכנות והעשייה. ההליכה ביחד לסליחות בדומיה, ההשכמה יחד בערב היום הקדוש למנהג כפרות, החיפוש יחד אחר ד' מינים מהודרים. אפית מצות, תשליך, הבאת הבן לחזות בהכנסת פרשיות התפילין ועוד ועוד כל אלה צובעים את נפש הילד בצבעים עזים!!! שרושםם ניכר עד זקנה ושיבה.

ביום הרת עולם משתפים את הילדים גם הקטנים, נכון יותר "נח" לנו להשאיר אותם בבית בהצדקה שבכך נכוון יותר את לבנו בתפילה, אך בזמנים נשגבים המשימה העליונה היא חינוך הבנים!!! כמו שנראה שבוע הבא במצוות הקהל - טף למה באו??? לתת שכר למביאיהם. ולמד שם הרב נתן אדלר למה להביא אותם? הרי הם קצת מפריעים וכו' ומשיבים כי השכר לו נזכה מהבאתם מכריע את ההפסד המועט...!!! בנינו נעשים עמנו חטיבה אחת של המשך שרשרת הדורות.

זה גם ההסבר הידוע לפס' "הנסתרות לה" אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו לעשות את כל דברי התורה הזאת "שמסבירים - אם אנו רוצים לעשות את כל דברי התורה דהיינו שתמשך העשייה של התורה אנו חייבים "והנגלות לנו ולבנינו". ז"א שהורה צריך לעשות את המצוות בנגלה כדי שהבנים שלנו יראו וילמדו מאיתנו דוגמה אישית. איך מקיימים מצוות. איך נראית תפילה וכד' וכד'.

לע"נ אבי מורי ר' חיים ב"ר ישעיהו ז"ל

משה בירנבוים - birmoshe@gmail.com